

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No.:1962/223

Karar No.:1962/122

Karar tarihi:26/12/1962

Resmi Gazete tarih/sayı:30.4.1963/11394

İtirazda bulunan : Bahçe Sulh Ceza Mahkemesi.

İtirazın konusu : 6831 sayılı kanunun 93 üncü maddesine aykırı hareket ettikleri iddiasıyla Ali Aygün ve Halil Aygün aleyhlerine Bahçe Sulh Ceza Mahkemesinde açılan âmme dâvasının görülmesi sırasında adı geçen mahkeme, 11/10/1962 günlü oturumunda, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici birinci maddesinde ormanların tahdit ve kadastrounun ikmaline kadar bu kanunun 1 inci maddesinin tatbikatından çıkacak ihtilâflarla bir yerin orman sayılıp sayılmıyacağına Tarım Bakanlığınca belirtileceğinin kabul edilmiş bulunduğu, bunun neticesi olarak mahkemelerin dâvanın delillerini serbestçe toplayamadıkları, bu arada bilirkişi seçerek yerinde inceleme yaptırmadıkları, dâvâlı Bakanlığın bildirisine göre karara bağlaması zorunda kaldıkları, bunun ise Anayasa'nın 8 inci maddesiyle, hiç bir organ, makam, merci veya kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere tavsiye ve telkinde bulunamayacağına dair 132 nci maddesine aykırı bulunduğu ileri sürülerek söz konusu geçici 1 inci maddenin iptaline karar verilmesi istenilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin, içtüzüğünün 15 inci maddesi uyarınca 24/ 10/1962 gününde ilk inceleme için yapılan toplantısında; dosyada bir noksanlık bulunmadığı görülerek işin esasının incelenmesine karar verilmiştir. 26/12/1962 gün yapılan toplantıda Bahçe Sulh Ceza Mahkemesinin 11/10/1962 günlü kararı ile ekleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, konu ile ilgili kanunlara ilişkin tutanakları ve düzenlenen rapor okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Daha önce, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin, Anayasa'nın 132 nci maddesi hükmüne aykırı olduğu kanısına varıldığı, Çine Gezici Arazi Kadastro Mahkemesi tarafından, itiraz yolu ile, Anayasa Mahkemesine bildirilmiş ve Anayasa Mahkemesince de, işbu maddenin Anayasa'nın 132 nci maddesi hükmüne aykırı bulunmadığına ve itirazın reddine 26/12/1962 gününde 1962/211- 1962/121 sayı ile karar verilmiş bulunmaktadır.

Bahse konu geçici 1 inci maddenin Anayasa'nın 32 nci maddesine aykırı olduğu yolundaki itirazın evvelce Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilmiş olması, sonradan yapılmış olan işbu itirazın, 132 nci maddeye matuf kısmının esas yönünden incelenerek yeniden karara bağlanmasına engel olmayacağına, çoğunlukla karar verildikten sonra, ortada evvelce varılan sonuçta değişiklik yapılmasını gerektiren bir hal ve şart bulunmadığından, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin, Anayasa'nın 8 ve 132 nci maddelerine aykırı olduğu yolundaki mahkemenin düşüncesi yerinde görülmemiştir.

Sonuç : Yukarıda belirtilen sebepten ötürü, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin, Anayasa'nın 8 ve 132 nci maddelerine aykırı bulunmadığına ve itirazın reddine, bir kısım üyelerin esasa ve bir kısmının da gerekçeye karşı, muhalefetleriyle ve oyçokluğu ile 26/12/1962 gününde karar verildi.

Esas No.:1962/223
Karar No.:1962/122

Başkanvekili
Tevfik Gerçeker

Üye
Osman Yeten

Üye
Rifat Göksu

Üye
İ. Hakkı Ülkmen

Üye
İbrahim Senil

Üye
İhsan Keçecioğlu

Üye
Salim Başol

Üye
Celâlettin Kuralmen

Üye
Yekta Aytan

Üye
Hakkı Ketenoğlu

Üye
Ekrem Korkut

Üye
Ahmet Akar

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ekrem Tüzemen

MUHALEFET ŞERHİ

1962/223

Mahkememizin 26/12/1962 gün ve esas 1962/211, 1962/121 sayılı kararındaki muhalefet şerhinde gösterdiğimiz sebeplerle 6831 sayılı kanunun geçici 1 inci maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna vardığımızdan sözü geçen maddenin iptali reyindeyiz.

Üye
İhsan Keçecioğlu

Üye
Celâlettin Kuralmen

MUHALEFET ŞERHİ

Bahçe Sulh Ceza Mahkemesinin itirazının konusu, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin, mahkemeleri dâvanın delillerini serbestçe toplama ve bilirkişi seçerek yerinde inceleme yapma imkânlarından yoksun bıraktığı ve dâvâlı Bakanlığın

Esas No.:1962/223

Karar No.:1962/122

bildirisine göre karar verilmesini zorunlu kıldığı cihetle Anayasa'nın 8 ve 132 nci maddelerine aykırı bulunduğudur.

Daha önce de Çine Gezici Arazi Kadastro mahkemesince söz konusu geçici 1 inci maddenin, benzer gerekçe ile, Anayasa'nın 132 nci maddesine aykırı bulunduğundan bahisle itiraz edilmiş ve neticede Anayasaya Mahkemesince 26/12/1962 tarihli ve 1962/211 - 1962/121 sayılı kararı ile 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmiştir.

Yukarıki açıklamadan da anlaşılacağı üzere iki mahkemenin itirazları arasındaki fark, birinci mahkemenin konu hakkında sadece Anayasa'nın 132 nci maddesine aykırılık ileri sürmüş olmasına mukabil bu kere Bahçe Sulh Ceza Mahkemesince, 132 nci maddeye ilâveten, Anayasa'nın 8 inci maddesine de aykırılık görmüş olmasındadır.

Mahkememiz yukarıki kararı ile, Bahçe Sulh Ceza Mahkemesinin bu itirazının Anayasa'nın 132 nci maddesine ilişkin kısmını da, aynı konu ile ilgili önceki kararında olduğu gibi, yeniden inceleyerek esas hakkında yeni bir karar vermiş bulunmaktadır.

Her ne kadar bu defaki kararda, önceki kararı teyit edici mahiyette sonuçlanmış bulunmakta ise de, mahkememizin benimsediği bu usule göre, müzakereye katılan üyelerde değişiklik olması veya üyeler aynı kalsa dahi düşüncelerde değişiklik meydana gelmesi gibi sebeplerle konuları aynı olan kararların farklı hükümlerle neticelenmesi de imkân dahilinde girmiş bulunmaktadır. Yani Anayasa Mahkemesinin, bu kabil müracaatlar neticesinde, evvelce Anayasa'ya uygunluğuna karar verdiği bir kanunun veya hükmü, kısa veya uzun bir müddet sonra Anayasanın aynı hükümlerine aykırı görerek iptal etmesi mümkün olabilecektir.

Kanaatımca, Anayasa'mız böyle bir tutuma cevaz vermemekte ve bu bakımdan konumuzu teşkil eden, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin; 132 nci maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığı daha önce Anayasa Mahkemesince karara bağlanmış olduğundan artık aynı mahiyette bulunan, yani söz konusu hükmün, 132 nci maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı bulunduğu dair olan itirazların, esas hakkında yeniden karar verilmesi caiz bulunmamaktadır.

Zira Anayasa'nın 152 nci maddesinde;

(Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir.

Anayasa Mahkemesince, Anayasa'ya aykırı olduğundan iptaline karar verilen kanun veya içtüzük veya bunların iptal edilen hükümleri, karar tarihinde yürürlükten kalkar. Gereken hallerde, Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırılabilir. Bu tarih, kararın verildiği günden başlayarak altı ayı geçemez.

İptal kararı geriye yürümez.

Anayasa Mahkemesi, diğer mahkemelerden gelen Anayasa'ya aykırılık iddiaları üzerine verdiği hükümlerin, olayla sınırlı ve yalnız tarafları bağlayıcı olacağına da karar verebilir.

Anayasa Mahkemesi kararları, Resmî Gazete'de hemen yayınlanır ve Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.)

Denilmektedir.

Esas No.:1962/223
Karar No.:1962/122

Keza Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki 44 sayılı kanunun. Anayasa Mahkemesi kararlarının yayınlanması başlıklı 51 nci maddesinde :

(Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazete"de derhal yayınlanır ve Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarını, İdare makamlarını, bütün gerçek ve tüzel kişileri ve teşekkülleri bağlar.)

Hükmü bulunmaktadır.

Mahkememiz şimdiye kadar olan tatbikatında, gerek Anayasa'nın. 152 nci maddesinin son fıkrası gerekse 44 sayılı kanunun 51. nci maddesinin açık hükümlerini, Yüce Divan sıfatıyla verilen kararlar dışında mahiyeti ne olursa olsun bütün kararları hakkında seyyanen uygulanmış ve bu sebeple sadece iptal kararlarını değil, Anayasa'ya uygunluk sebebiyle iptaline mahal görmediği kanunlarla ilgili kararlarını ve hattâ görev dışında veya yetkisiz kimseler tarafından yapılan müracaatlar neticesinde verdiği kararları dahi Resmî Gazete ile yayınlama yoluna gitmiştir. Yani Anayasa'nın 152 nci maddesinin son fıkrasıyla 44 sayılı kanunun 51 inci maddesi hükümlerini, Anayasa Mahkemesi sıfatıyla verdiği bütün kararlara teşmil etmiştir. Esasen ne Anayasa'da ne de 44 sayılı kanunda Anayasa Mahkemesi kararlarının, mahiyetleri itibariyle farklı muameleye tâbi tutulacakları hakkında açık veya kapalı bir işarete de rastlanmamaktadır.

Böyle olunca, Anayasa'nın 152 nci maddesinin son fıkrası ile 44 sayılı kanunun 51 inci maddesinin, Anayasa Mahkemesi kararlarının bütün Devlet organlarını ve kişileri bağlayacağına dair olan hükümlerinin de gerek iptal kararlarına, gerekse Anayasa'ya uygunluğu sebebiyle iptaline mahal görülmeyen kanunlarla ilgili kararlara şümulü olduğunu kabul etmek zarureti vardır.

Esasen kanun koyucunun maksudının, Anayasa Mahkemesince bir kanunun Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptali halinde artık o kanunun hiç bir suretle uygulama sahası bulamaması ve yasama organı ve mahkemeler de dâhil olmak üzere herkesin bu kararlara bağlı kalması olduğu gibi, ki bu noktada bütün fikirler ittifak halindedir. Bunun karşılığı olmak üzere bir defa Anayasa Mahkemesince bir kanunun veya bir hükmün Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmesi halinde artık yasama organı ve mahkemelerde dâhil olmak üzere herkesin o kanunu Anayasa'ya uygun olarak kabul etmesi ve böylece uygulaması, ve Devlet görevlerinin ifası münasebetiyle artık kimsenin o kanunun Anayasa'ya aykırılığı iddiasında bulunmaması, diğer bir tâbirle bu mahiyetteki kararların da herkesi (Bağlaması) olduğu maddelerin metinlerinde kullanılan ifadelerin açıklığından anlaşılmaktadır.

Aksi takdirde, Anayasa Mahkemesince bir kanunun Anayasa'ya uygunluğunun karara bağlanmasına rağmen, iptal yetkisini haiz makamların aynı mevzuda devamlı olarak müracaatlarını yenileyebileceklerini itiraz yetkisine sahip kişilerin de daimî surette Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunabileceklerini ve mahkemelerin de hudutsuz bir surette ve açılan her dâva münasebetiyle aynı kanunun, bir kere daha Anayasa Mahkemesinde itiraz konusu yapabileceklerini kabul etmek lâzımgelir ki bu hal Anayasa Mahkemesi kararlarının hem kanunlarda açıkça ifade edilen (Bağlayıcılık niteliğiyle, hem de kanun koyucunun bu ifadedden istihraç olunan maksadiyle, hem de Anayasa Mahkemesinin, Anayasa ihtilâfları konusunda memlekete getirmesi zaruri olan ve kuruluş sebepleri arasında bulunan (istikrar) gayesiyle bağdaştırılmaz.

Binaenaleyh bir kanunun veya bir kanun hükmünün, Anayasa'ya aykırı bulunmadığı Anayasa Mahkemesince kararlaştırıldıktan sonra artık iptal dâvası açma yetkisini haiz makamlarca, aynı kanunun veya hükmün, evvelce verilen kararla aykırılık bulunmadığı tesbit olunan Anayasa maddelerine veya Anayasa'nın tümüne karşı aykırı olduğundan bahisle tekrar iptal dâvası açılmıyacağı gibi, yetkili kişiler tarafından mahkemeler huzurunda da bu yolda artık itirazda bulunulamaz, bulunursa bile mahkemelerce bu itirazlar yerinde görülerek konu Anayasa Mahkemesine getirilemez ve bu suretle Anayasa ve 44 sayılı Kanunlarda ifade edilen Anayasa Mahkemesi kararlarının (Bağlayıcılık niteliği, uygulama yeri bulmuş olur.

Aksi takdirde yani Anayasa Mahkemesi kararlarının (Bağlayıcılık) niteliğini, yalnız iptal kararlarına hasrederek, Anayasa'ya uygunluğu tesbit eden kararları bunun dışında bırakmak, kanunun ne ifadesine, ne de kanun koyucunun maksadına uygun düşmez.

Bu sebeplerle Anayasa Mahkemesinde açılan dâvalarla yapılacak itirazların esasının incelenmesine başlandığı zaman böyle bir durum tesbit edildiği takdirde artık başkaca bir incelemeye tâbi tutulmaksızın evvelce aynı konuda verilen kararın tarih ve numarasından bahisle ve esası hakkında yeni bir karar ittihazına lüzum bulunmadığı gerekçesiyle iptal dâvasının veya itirazın reddolunmasına karar verilmesi iktiza eder.

Şüphesiz evvelce verilen karar, Anayasa'nın belli bir veya birkaç maddesine muhalefet bulunmadığını tesbit eden bir nitelikte olur ve sonradan gelen müracaat da Anayasa'nın başka hüküm veya maddelerine muhalefet sebebiyle yapılmış bulunur ise, itirazın konusunda değişiklik olduğundan bu dâvaya bakılması lâzımgeleceği tabiidir.

Halbuki yukarıda da belirtildiği üzere bu dosya ile yapılmış olan itirazın konusu, 6831 sayılı Orman Kanununun geçici 1 inci maddesinin 8 ve 132. maddeleri delaletiyle Anayasa'ya aykırı bulunduğu ibaret olup Çine Gezici Arazi Kadastro Mahkemesince 132 nci maddeye istinaden daha önce yapılmış olan Anayasa'ya aykırılık iddiasının muhakemesi sonunda, söz konusu 6831 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin, Anayasa'nın 132 nci maddesine aykırı bir nitelik görülmediğinden Anayasa'ya aykırı olmadığına 26/12/1962 tarihinde 1962/211-1962/12] sayı ile karar verilmiş olduğundan, Bahçe Sulh Ceza Mahkemesinin itirazının sadece Anayasa'nın 8 inci maddesine ilişkin kısmının esas bakımından incelemeye tâbi tutulup, 132 nci maddeye matuf bulunan kısmı hakkında, durumun izahiyle, (Yeni bir karar verilmesine mahal olmadığı) yolunda karar verilmesi lâzım geldiği kanaatında olduğundan karara muhalifim.

2- Mahkememizin, 6 Mart 1963 tarihli ve 11348 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış bulunan 26/12/1962 tarihli ve 1962/211-1962/121 sayılı kararında yazılı muhalefet şerhimde belirttiğim sebeplere dayanarak, Anayasa'ya aykırılık bulunmadığı yolundaki sonucuna katıldığım bu kararın gerekçesine de muhalifim.

2 nci maddede beraberim.

Üye
Hakkı Ketenoğlu

Üye
Muhittin Gürün

Esas No.:1962/223
Karar No.:1962/122

Mahkememizin 26/12/1962 tarih ve 211-121 sayılı kararındaki muhalefet şerhinde gösterdiğim sebeplerle kararın gerekçesine muhalifim.

Üye

Salim Başol

Aynı konuya ait mahkememizin 26/12/1962 tarih ve 211/121 sayılı kararı altındaki muhalefet sahrimde izah olunan sebeplere göre 6831 sayılı kanunun geçici 1 inci maddesinin iptali reyindeyim.

Üye

Osman Yeten